

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/27/2019
Identifikačné číslo spisu: 4018200528
Dátum vydania rozhodnutia: 21.04.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4018200528.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, právnej veci žalobcu: A. G., nar. XX. V. XXXX, bytom W. O. X. XX, Z., proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8 - 10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. XXX XXX XXXX X zo dňa 22. júla 2018, o kasáčnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 19Sa/17/2018-104 zo dňa 23. apríla 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 19Sa/17/2018-104 zo dňa 23. apríla 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1.

1. Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom z 23. apríla 2019, č.k. 19Sa/17/2018-104 zamietol žalobu podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) o preskúmanie rozhodnutia žalovaného Generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, Bratislava, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 8. júna 2018. Súčasne žalovanému nepriznal náhradu trov konania.

2. Rozhodnutím číslo č. XXX XXX XXXX X zo dňa 8. júna 2018 Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, príslušný na rozhodovanie podľa § 215 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 677/2006 Z.z. (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) na základe odvolania žalobcu A. G. podaného proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15. januára 2018, vo veci odňatia starobného dôchodku rozhodol tak, že zmenil napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie nasledovne: „Podľa § 112 ods. 4 a 6 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení sa pánovi A. G. od 6. februára 2018 zastavuje výplata starobného dôchodku“.

3. Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15. januára 2018 rozhodla podľa § 112 ods. 2 a 6 zákona o sociálnom poistení o odňatí starobného dôchodku priznaného podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a podľa § 114 ods. 1,

§ 259 ods. 1, § 293k, § 293l ods. 1 a § 82 zákona o sociálnom poistení. Týmto rozhodnutím realizovala rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 9So/31/2016 z 27. septembra 2017.

4. Krajský súd preskúmal na základe správnej žaloby zákonnosť rozhodnutia a postupu správnych orgánov. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca je od 1. februára 1998 poberateľom príspevku za službu podľa § 119 a nasl. zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ktorý sa od 1. júla 2002 považuje za výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. O priznaní starobného dôchodku (od 7. novembra 2010) Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodla podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. a podľa § 114 ods. 1 a nasl. zákona o sociálnom poistení rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24. apríla 2014. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku potvrdil rozsudkom č.k. 1Sd/23/2015-21 zo dňa 17. septembra 2015. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca odvolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozsudkom sp.zn. 9So/31/2016 zo dňa 27. septembra 2010 zmenil rozsudok Krajského súdu v Prešove a zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 26. februára 2015 a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

5. V intenciách právneho názoru vysloveného odvolacím súdom Sociálna poisťovňa, ústredie, postúpila dňa 22. januára 2018 žiadosť žalobcu o starobný dôchodok Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže, ako príslušnému orgánu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, o čom žalobcu informovala. Súčasne Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 15. januára 2018 rozhodla o odňatí starobného dôchodku od 6. februára 2018. Preskúmaným rozhodnutím generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne na odvolanie žalobcu rozhodol tak, že zmenil napadnuté rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa tak, že podľa § 112 ods. 4 a 6 zákona o sociálnom poistení zastavil výplatu starobného dôchodku od 6. februára 2018. Žalobca žiadal rozhodnutia správnych orgánov preskúmať súdom .

6. Krajský súd s poukazom na zistené skutočnosti vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu preskúmal rozhodnutie žalovaného ako i konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná a preto ju podľa § 190 SSP zamietol. Správny súd v prejednávanej veci v súlade s § 137 ods. 4 SSP rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 107 ods. 2 SSP), lebo ani jeden z účastníkov nepožiadaval o prejednanie veci s nariadením pojednávania. Nezistil, že by týmto postupom bolo porušené ustanovenie § 107 ods. 1 SSP a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť. Konštatoval, že žalovaný vo svojom rozhodnutí rešpektoval právny názor Najvyššieho súdu SR a žiadosť žalobcu o starobný dôchodok postúpil na rozhodnutie Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže SR, ktorý ako vyplýva zo samotnej žaloby žalobcu vo veci rozhodol a uvedené rozhodnutie je predmetom súdneho prieskumu v inom konaní. Pokiaľ ide o námietky týkajúce sa porušenia Dohovoru č. 128, Ústavy SR, Listiny základných ľudských práv a slobôd a iné, bolo potrebné podľa názoru krajského súdu špecifikovať a konkretizovať tak, aby bolo zrejmé, v čom boli porušené práva žalobcu a odvolávajúci sa na citované listiny, resp. právne predpisy. Okrem toho podľa konštrukcie vety použitej žalobcom bolo krajskému súdu zrejmé, že uvedené porušenie sa vzťahuje na rozhodnutie Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže SR, ktorý žalobcovi nepriznal starobný dôchodok. Krajský súd sa vecnou správnosťou uvedeného rozhodnutia zaoberať nemohol.

7. O trovách konania krajský súd rozhodol podľa § 168 SSP tak, že žalovanému, ktorý mal v konaní úspech náhradu trov konania nepriznal.

2.

8. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. f/,g/ a i/ SSP. Kasačnou sťažnosťou napanutý rozsudok žiadal zrušiť.

9. Krajskému súdu vytýkal nezákonný postup pri prejednaní správnej žaloby tým, že vo veci nebolo nariadené verejné prejednanie žaloby, čím došlo k porušeniu článku 46 ods. 2, 3 a článku 48 Ústavy

Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd.

10. Za nezákonné považuje aj odmietnutie žaloby, ktorou sa na súde domáhal ochrany pred zásahom do svojich práv z dôvodu diskriminácie voči iným občanom, ktorý popri výsluhovom príspevku poberajú aj starobný dôchodok zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia, kam 40 rokov povinne pravidelne mesačne odvádza poistné. V uvedenej súvislosti citoval článok 19 Dohovoru č. 128, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/31/2016 a § 132 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

11. S rozhodnutím správneho orgánu ktorým bolo rozhodnuté o odňatí starobného dôchodku od 6. februára 2018, ktoré žiadal súdom preskúmať, nesúhlasí z dôvodu, že rozhodnutím GR ZVJS rozhodnutím zo 7. marca 2018 a 24. októbra 2018 starobný dôchodok nebol priznaný.

12. Rozsudok krajského súdu navrhol zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

3.

13. Žalovaný sa v podanom vyjadrení ku kasačnej sťažnosti stotožnil s rozhodnutím krajského súdu a navrhol ju zamietnuť.

4.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

15. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

16. Podľa § 2 ods. 2 SSP každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

17. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach;

19. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne;

20. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej zo 08. júna 2018, číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zmenil prvostupňové správne rozhodnutie z 15. januára 2018, číslo: XXX XXX XXXX X tak, že podľa § 112 ods. 4 a 6 zákona č. 461/2003 Z.z. sa žalobcovi (A.) od 6. februára 2018 zastavuje výplata starobného dôchodku.

21. Podľa Čl. 48 ods. 2 zákona č. 462/2002 Z.z. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokoval bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

22. Podľa Čl. 46 ods. 4 veta prvá Ústavy podmienky a podrobnosti o súdne a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

23. Podľa § 199 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok osobitosťou konania o správnej žalobe v sociálnych veciach je, že správny súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania a poskytuje jej poučenie o jej procesných právach. Povinnosť poskytnúť fyzickej osobe v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach poučenie o jej procesných právach a povinnostiach správny súd nemá iba vtedy, ak je účastník konania zastúpený advokátom alebo ak má taký účastník konania vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

24. Na rozdiel od úpravy v § 182 ods. 1 písm. g/ SSP, ktorá ako obligatórnu náležitosť správnej žaloby požaduje aj vyjadrenie, či žalobca žiada nariadiť pojednávanie, pričom na neskoršiu žiadosť žalobcu o nariadenie pojednávania už správny súd nepríhliada, právna úprava konania o správnej žalobe v sociálnych veciach nevyžaduje (§ 202 ods. 1 SSP).

25. Poučovacia povinnosť súdu v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach sa týka najmä tých procesných práv a povinností, ktorých realizácia alebo rešpektovanie má základný význam pre kvalitu zabezpečenia a realizáciu základného práva na prístup k súdu. V rámci poučovacej povinnosti súdu bolo preto podľa názoru kasačného súdu potrebné poučiť žalobcu aj o možnosti požiadať o nariadenie pojednávania. Žaloba uvedené procesné pochybenie podľa § 440 ods. 1 písm. f/ SSP namietal. Keďže správny súd účastníkov konania o tomto procesnom práve nepoučil.

26. Vyslovený právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v predmetnej veci, vyslovený v rozhodnutí sp.zn. 9So/31/2016 zo dňa 27. septembra 2017, bol podľa § 250j ods. 7 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok pre ďalší postup správneho orgánu záväzný. Pokiaľ sa krajský súd pri preskúmaní rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej zameral len na konštatovanie skutkového zistenia, že z dôvodu nedostatku právomoci Sociálnej poisťovne, ústredie o žiadosti o starobný dôchodok postúpi žiadosť navrhovateľa v súlade s § 20 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov na rozhodnutie generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže ako príslušnému orgánu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, nepreskúmal komplexne hmotní a procesné námietky, postupoval nedôsledne a tým porušil právo žalobcu na spravodlivý a riadny proces, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a zásadu spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 119/03 zo 16. septembra 2003).

27. Kasačný súd sa nevyjadroval k vecnej správnosti rozhodnutia správnych orgánov vo veci samej - zastavenie výplaty starobného dôchodku od 6. februára 2018 podľa § 112 ods. 4 a 6 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, resp. odňatie starobného podľa prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu z dôvodu porušenia práva žalobcu na správnom súde na spravodlivý proces.

28. Kasačný súd z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru o dôvodnosti kasačnej sťažnosti, preto podľa § 462 ods. 1 SSP rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

29. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.